

შორენა მახაჭაძე

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ბათუმი, საქართველო
shorena.makhachadze@bsu.edu.ge
<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.31>

დიგიმოდერნისტული კრებული /ნიკა ფუტკარაძის „დუმილის ქარაგმები“/

XXI საუკუნის დასაწყისი გამოირჩევა იმით, რომ პოსტმოდერნიზმის ისეთი ცნობილი თეორეტიკოსები, როგორებიც არიან ლინდა ხატჩეონი (2002), იჰაბ ჰასანი (2003) და ალან კირბი (2006) მსჯელობენ პოსტმოდერნის ეპოქის დასასრულსა და ხელოვნებაში მისი შესაძლებლობების ამოწურვის შესახებ. ამის პარალელურად წარმოიშვა უამრავი თეორია, რომელთაც აქვთ პრეტენზია, რომ დაიჭირონ პოსტმოდერნისტული მიმდინარეობის ადგილი. ეს ნიშნავს იმას, რომ ისინი ცდილობენ, წინარე კულტურული დომინანტა //პარადიგმა ჩაანაცვლონ ახლით.

ამ ახალ კულტურულ პარადიგმებს შორის ერთ-ერთი საინტერესოა დიგიმოდერნიზმი, რომელიც, ძირითადად, იმით განსხვავდება ჩვენ მიერ ადრე გაანალიზებული მეტამოდერნიზმიდან (მახაჭაძე, 2020:), რომ ის ეხება არა მხოლოდ ხელოვნების სფეროს, არამედ - ახალ ტექნოლოგიებსაც, ანუ იმ ტექნოლოგიურ რევოლუციას, რომელიც უდიდეს ზეგავლენას ახდენს XXI საუკუნეში საზოგადოების ყველა სფეროზე, ადამიანის სოციალურ ცხოვრებაზე, მათ შორის, ხელოვნებასა და კულტურაზე.

ალან კირბის აზრით, დიგიმოდერნისტულმა ტექსტმა ახალი კულტურული პარადიგმის ეპოქაში იცვალა სახე: გახდა ციფრული. მისი ზუსტი დაკვირვებით, ტექსტის ცნება გაფართოვდა და მასში იგულისხმება კომპიუტერული თამაშები, ტელეშოუები, რადიოგადაცემები, პოდკასტები, სოციალური ქსელები, ბლოგები და სხვა ინტერნეტმომსახურება. როგორც წესი, ასეთი „ტექსტი“ მიმართულია მომავლისაკენ: მას აქვს დასაწყისი, მაგრამ, შესაძლოა, არ ჰქონდეს დასასრული. დიგიმოდერნისტული ტექსტი მუდმივად ვითარდება, ივსება, სტიქიურობა მისი ერთ-ერთი ნიშანია, რადგან ტექსტის განვითარების მიმართულება არაა კონკრეტულად განსაზღვრული (კირბი, 2009:).

ავტორი, რომლის სიკვდილი პოსტსტრუქტურალიზმმა აღიარა ჯერ კიდევ 1994 წელს როლან ბარტის პირით (ბარტი, 1989:), კვლავ ჩნდება დიგიმოდერნიზმში, ოღონდ ის უკვე ინდივიდუალური ფიგურა კი აღარაა, არამედ ადამიანების გაერთიანების წევრია, რომლის ცალკეული წარმომადგენელი დამოუკიდებლად აღარაა მნიშვნელოვანი, ისინი ერთად ქმნიან რაღაც პროდუქტს. უნდა გავითვალისწინოთ ისიც, რომ ტექსტის დაწერას, როგორც შემოქმედებით პროცესს, ცვლის ტექსტის დაბეჭდვა, მისი მუსიკალურ-მხატვრულ-ქორეოგრაფიული გაფორმება, ანუ ტექსტები ხდება ვიდეორგოლების

შთამაგონებელიცა და შემადგენელი ნაწილიც. ასე რომ, ციფრული ტექნოლოგიები უშუალოდ მონაწილეობს და მოქმედებს ტექსტების შექმნისა და აღქმის პროცესზე. სწორედ ამიტომ ვთვლით, რომ ნიკა ფუტკარაძის ლექსების კრებული „დუმილის ქარაგმები“ (2022) დიგიმოდერნისტული მიმდინარეობის ერთ-ერთი პირველი მერცხალია. მასში ერთმანეთს ჰარმონიულად ერწყმის ჯერ კიდევ სრულიად ყმაწვილი პოეტის, ნიკა ფუტკარაძის, ასაკის შესაფერისად, გულწრფელი, უშუალო, „ახალი რომანტიზმით“ შეფერილი ლირიკული სტრიქონები, მისი ძმის, ნიჭიერი მუსიკოსის, გიორგი ფუტკარაძის საავტორო როკ-კომპოზიციები, სანდრო ნებიერიძის, ასევე, საავტორო კლასიკური მუსიკა, ყველაფერი ეს გაერთიანებულია ვიდეოკლიპებში, ვიდეოარტებში (ოპერატორი - ანრი ფუტკარაძე), რომელთა ნახვის საშუალებაც მკითხველს აქვს წიგნში განთავსებული QR კოდების მეშვეობით Youtube არხზე. ამ კლიპებში გამოყენებულია ახალგაზრდა ფერმწერის, იოსებ ჯორბენაძის, მხატვრობა, სესილი დავითაძის ქორეოგრაფია. ფაქტია, რომ პოეზიის, მუსიკის, ფერწერის, ქორეოგრაფიის, კინოხელოვნების ერთ სივრცეში - ერთ წიგნში თავმოყრა, მათი ორგანული სინთეზი წარმოუდგენელია თანამედროვე ციფრული ტექნოლოგიების გამოყენების გარეშე.

ეს ვიდეოკლიპები კი ნამდვილად შთამბეჭდავია, მაგალითად, პირველივე, ლექსის - „შენი შინ უფრო შორია“ (ფუტკარაძე, 2022:9) *[შემდგომში ციტატებს მოვიყვანთ ამ გამოცემიდან, მივუთითებთ მხოლოდ გვერდებს]* - ქვემოთ მოთავსებული QR კოდის საშუალებით რომ შეხვალთ მითითებულ არხზე, მართლაც, გემოვნებით, ნიჭიერად გაკეთებულ ვიდეოკლიპს ნახავთ, თან დარწმუნდებით, რომ ეს არაა ხელოვნების სხვადასხვა სფეროს თვითმიზნური გაერთიანება, ის გვეხმარება ლექსის ქვეტექსტების ამოკითხვაში, უფრო მძაფრად შეგვაგრძნობინებს პოეტის ემოციას. მასში ერთმანეთს ერწყმის ბუნებისა და ადამიანის, ისტორიისა და პიროვნების ურთიერთდამოკიდებულების საკითხები, ხაზგასმულია დღევანდელი საქართველოს ყველაზე დიდი სატკივარი - საკუთარ მიწაზე საზღვრებგამრავლებული, „შინს“ დანატრებული, სამშობლოში ხიზნად ქცეული ადამიანების ტრაგედია - ეკლიანი მავთულხლართები საკუთარი კერის მონახულების საშუალებას რომ არ აძლევს, ყველაფერს კი აგვირგვინებს ქართველთა მიერ ერის მამის - ილიას მკვლელობის ტვირთის სიმძიმე, სწორედ ამ მარადიულ მკვლელობასა თუ თვითმკვლელობაშია ქვეყნის ყველა უბედურების სათავე:

„არაფერია უცვლელი, დღეს - ხე, ხვალ - თეთრი ფურცელი,
რომელზეც დაიწერება - გთხოვ, გაუფრთხილდი ბუნებას,
შენი შინ უფრო შორია, ამ თეატრს ისე უცქერი,
თითქოს შენს ტუჩებს ცრემლების სიმლაშე ესაღბუნება.
შენი შინ უფრო შორია, შარაზე შური ხშირია,
როცა შინამდე მივიდა, მაშინ მოუკლავთ ილია.
შინამდე ვერ მიღწეული, შუა გზაზე მოკლეს ილია.“ (9)

ისევე როგორც სუროს სამოსში გახვეული სახლის კედლები, ნიკა ფუტკარაძის ზოგიერთი ლექსიცა და მის საფუძველზე შექმნილი კლიპიც, მართლაც, ეპიტაფიად შერჩება დაცარიელებულ, დანგრეულ ქართულ სოფლებს.

როგორც ვნახეთ, ნიკა ფუტკარაძის პოეზიისთვის არც დიგიმოდერნიზმია უცხო და არც მეტამოდერნისტული განწყობებია მიუღებელი, მით უმეტეს, რომ დიგიმოდერნიზმის ესთეტიკა, გარკვეულწილად, მსგავსია მეტამოდერნისტული ტენდენციებისა. ორივეს ახასიათებს გულწრფელობა, რეალისტურობა, დაუსრულებელი ნარატივები. ალან კირბი დიგიმოდერნიზმში ინფანტილურობას ხედავს, რაც, ვფიქრობთ, არცთუ ისე შორსაა მეტამოდერნისტული განათლებული გულუბრყვილობიდან, არც პრაგმატული იდეალიზმი

და ზომიერი ფანატიზმი, არც „ახალი რომანტიზმი“ არ აკლიათ ამ მიმდინარეობებს. რა თქმა უნდა, ემოციათა, განწყობათა პოლუსებს შორის მერყეობას მხოლოდ მეტამოდერნიზმის მიმდევრები აღიარებენ, თუმცა, ხაზგასმით უნდა აღვნიშნოთ, რომ ისინი ერთმანეთს არ გამორიცხავენ, პირიქით - ავსებენ, ეს ორი მიმართულება სრულყოფს ეპოქის ხატს და ხელოვნებაში, კულტურაში, საზოგადოებაში შესაბამისი ახალი ტენდენციების საერთო სურათს - ამის ნათელი მაგალითია ნიკა ფუტკარაძის დიგიმოდერნისტული კრებული „დუმილის ქარაგმები“, რომელიც საკმაოდ მრავალფეროვანი პრობლემატიკით გამოირჩევა, ეს არცაა გასაკვირი, ხელოვანისთვის ხომ „პოეტი ღმერთის თარჯიმანია, ადამიანის სულის მთარგმნელი“ (24). ამას ის წარმატებით ახერხებს; ახალგაზრდა შემოქმედს არც „წვიმის ავტოგრაფების“ წაკითხვა უჭირს, არც - სატრფოს სულის დუმილის ქარაგმების გაშიფრვა, არც - ზღვის მიერ გამორიყული ნიჟარების შხუილის მოსმენა, არც - „ბატბუტივით ხეების ტანზე დასკდარი უხეში, დამზრალი კანის“ (18) დანახვა, არც - ქორფა გოგონას „შროშანივით შრიალა ტანის“ (40), თვალეში ჩაღვრილი „ციდა იებისა“ (62) თუ „ხორბლისფერ თმაში გამოძერწილი კისრის“ (41) მშვენიერებისა და სატრფოს „ნიკაპიდან მხრამდე გაბმული გაზაფხულის სურნელის“ (83) შეგრძნება, არც - ზღვაში ჩაშვებული დაღლილი მზის განუმეორებელი სილამაზის აღქმა, რომელიც „ოქროს თევზივით გახსნის ლაყურებს“ (34), არც - „ქართული მიწის ღვინისფერი ჩოხით“ (85) - ვენახის ნახვით მოგვრილი აღტაცების გადმოცემა...

საქართველო, მისი წარსული, აწმყო და მომავალი ნიკა ფუტკარაძის უპირველესი საფიქრალ-სატკივარია, რადგან „სამშობლოს ავი ამინდი ჭირხლავს - იზიდავს ათას სვავსა და ჭილყვავს“ (45), არადა, თავად იმ ქართველების წარმომადგენელია, ვისაც „სხვის ქვეყანაში კოშკის აგებას ... წინაპრის ოდა“ (80) ურჩევნია.

შემთხვევით არ უძღვნის ნიკა ფუტკარაძე ლექსებს ზურაბ გორგილაძეს, ვისი შემოქმედების „ნაპირებთან გამოირიყა შეუცნობელი სიტყვის საბადო“ (22), „უკვდავ თვითმკვლელს“ (28) - გალაკტიონს, ამიტომაც არაერთ ლექსში გაიელვებს საქართველოს მარადიული, თანამდევი სულის - ილიას ლანდი, რომლის ტრაგიკული ბედის გამო სამშობლოს მიწის ყველა „გოჯი წიწამურია“ (24), სწორედ მათ შესთხოვს პოეტი: „მომასმენინე წმინდა ქართული, შეზავებული ცოლიკაურთან!“... „ნაპრალზე, კლდეზე თუნდ ხიდზე ბეწვის, ღმერთო, ქართული გზებით მატარე!“ (38)

ამიტომაც ასეთი გულისტკივილით აღნიშნავს ქართველთა ერთ მახინჯ თვისებას: უცხოურის გაფეტიშებას, საკუთარის, ეროვნულის დაუფასებლობას, რაც კარგად ჩანს ნიკა ფუტკარაძის საყვედურიან სტრიქონებში:

„აი ია“ და „აი, წიგნი“, შენ თვალს არიდებ,
ვერ წვდები აზრებს, იღრუბლები ისევ და ელავ,
კითხულობ მარკესს, ბორხესს, დანტეს თუ მაინ რიდებს,
არ იცი ნოდარ დუმბაძე და ვაჟა-ფშაველა!“ (47)

ამ ნიჰილიზმის ძირებსაც ღრმად სწვდება და აანალიზებს ჭაბუკი პოეტი: მასკულტურის, რობოტებისა და ადამიანის გაუფასურების ეპოქაში, როცა:

„ამ საუკუნეს მიაქვს სტამბიდან,
ადამიანი - დიდი ტირაჟით!..
დღეს პოეტების იზრდება რიცხვი,
დასანაყრებლად... მაკულატურის!“ (37)

დიგიმოდერნისტულ, ხელოვნური ინტელექტის გაბატონების საუკუნეში გასაკვირი არაა, რომ:

„ვარსკვლავებივით წყდებიან სივრცეს,

ვერ შემჩნეული გენიოსები.“ (41)

ადამიანში ქრება რწმენის ნაპერწკალი, უფლის სახლიც გამოკეტილია, თუმცა მაინც მას მიმართავენ ვედრებით:

„გადაარჩინე შენი წილი მკვდარი პლანეტა,
ლამის სისხლივით გაუთეთრდა რწმენა ძარღვებში,
ადრე რაზავდნენ ტაძრის კარებს, მტერმა დალეწა,
ახლა არავინ აღარაა კარის გამღები.“ (79)

წინაპართა ცოდვები თანდათან უფრო ამძიმებს კაცობრიობას, თუმცა ხსნა ისევ ზეცაშია:
„თუმც ზეცა მაინც გვინაწილებს, როგორც სეფისკვერს,
გადანახულ მზეს - საკურნებლად სულის და ხორცის.“ (79)

ხელოვანისათვის სიცოცხლე ქმნის დროა, შთაგონებით წვის დროა, რადგან სწამს, რომ „როცა არ დავეწერ, არ ვიქნები ცოცხალი, ალბათ“ (57):

„სულ ყველა სიკვდილს - ნაადრევი სიკვდილი ჰქვია,
ხოლო სიცოცხლეს ამ სიკვდილის დაპაუზება.“ (56)

ამ „დაპაუზებულ“ დროს კი მხოლოდ შემოქმედება თუ შეავსებს, პოეტს ხომ სათქმელი არასოდეს გამოეღევა, ამიტომაც ამბობს:

„რაც კი აქამდე დამიწერია,
დასაწერელის ჩრდილია მხოლოდ.“ (60)

როგორც ვნახეთ, ნიკა ფუტკარაძის საანალიზო კრებული - „დუმბლის ქარაგმები“ - თანამედროვეობისთვის საჭირობოროტო პრობლემების დასმითაც გამოირჩევა და ამით ის მეტამოდერნისტული მიმართულების საინტერესო ნიმუშსაც წარმოადგენს. დიგიმოდერნიზმი და მეტამოდერნიზმი კი, ფაქტობრივად, ერთი მედლის ორი მხარეა: ეს ტერმინები ერთსა და იმავე - პოსტპოსტმოდერნისტულ ეპოქასა და ახალი კულტურული პარადიგმის სხვადასხვა მხარეს წარმოგვიდგენს: ალან კირბის ტერმინი ამ მიმართულების ციფრულ ხასიათზე აკეთებს აქცენტს, ხოლო მეტამოდერნიზმი (ვერმიულენი და აკერუ, 2011:) (ტერნერი, 2011:) ხელოვნების, კერძოდ, მხატვრული ლიტერატურის სფეროში გაჩენილ ახალ ტენდენციებზე მიგვანიშნებს. ეს ტენდენციები მკვეთრად ჩანს ნიკა ფუტკარაძის კრებულში. მასში იგრძნობა ახალგაზრდა ხელოვანის დამოკიდებულება სამყაროსადმი, თავისი ქვეყნის ისტორიისა და თანამედროვეობისადმი, ზოგადადადამიანური პრობლემებისადმი. მისი ხედვა მრავალი მიმართულებითაა გამახვილებული და თავისი ემოციების გადმოსაცემად ოსტატურად იყენებს არა მხოლოდ სიტყვას, არამედ ხელოვნების სხვადასხვა დარგის ინსტრუმენტებსაც იშველიებს: მელოდიას, ფერს, ქორეოგრაფიას. ნიკა ფუტკარაძის ექსპერიმენტულ-დიგიმოდერნისტული კრებულის ამ ერთობლიობის მშვენიერი სინთეზის პროდუქტია.

ლიტერატურა:

ბარტი რ. (1989:), „რჩეული ნაშრომები. სემიოტიკა. პოეტიკა“, მოსკოვი.

Барт Р. (1989:) Избранные работы. Семиотика. Поэтика, М.

კირბი ა. (2012:) პოსტმოდერნიზმის სიკვდილი და შემდეგ. 10.02.2012.

ob.<http://a-library.org/alan-kirby-postmodernizmissikvdili/#sthash.vyn6V2jb.dpbsy>

კირბი ა. (2009:) დიგიმოდერნიზმი. როგორ ანადგურებს ახალი ტექნოლოგიები პოსტმოდერნს და ჩვენი კულტურის ხელახალი კონფიგურაცია. ნიუ-იორკი, ლონდონი.

Kirby, A. (2009). Digimodernism. How New Technologies Dismantle the Postmodern and Reconfigure Our Culture. New York, London.

მახაჭაძე შ. (2020:) პოსტმოდერნისტული თუ მეტამოდერნისტული პოეზია? /როინ აბუსელიძის კრებულის - „მიწის პოეტის მსხვერპლი“ - მიხედვით/, სმა, აარ რეგიონული სამეცნიერო ცენტრი, შრომები №6 , გვ.127-133. გამ. ბათუმი, 2020, ISSN -2449-2507;

„მეტამოდერნიზმი და ახალი კულტურული პარადიგმა“, ტერნერი ლ. (2011:) ტერნერი ლიუკი, მეტამოდერნისტი//მანიფესტი, იხ. <http://www.metamodernism.or>

Turner L. (2011:) Turner Luke, METAMODERNIST // MANIFESTO, იხ. <http://www.metamodernism.org/>

ფუტკარაძე ნ. (2022:) „დუმბილის ქარაგმები“. გამ. „ივერიონი“. თბილისი.

Shorena Makhatchadze

Shota Rustaveli State University

Batumi, Georgia

shorena.makhachadze@bsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2024.09.31>

Digimodernist collection

/Nika Putkaradze's "Echoes of Stillness"/

Abstract

The dawn of the XXI century is distinguished by discussions among postmodern theorists about the culmination of the postmodern era and exploring the limits of its influence in the realm of art. Concurrently, numerous theories have emerged, each aspiring to succeed the postmodernist narrative. This signifies a shift towards supplanting the prevailing cultural paradigm with a novel one. Among these emerging cultural paradigms, Digimodernism stands out as particularly intriguing. It diverges from previously analyzed metamodernism in its broader scope, encompassing not only the arts but also embracing the revolutionary wave of new technologies. These technologies exert a profound influence across all facets of society in the XXI century, including arts and culture. In the era marked by new cultural paradigms, the essence of Digimodernist texts has evolved; they have adopted a digital persona.

Nika Futkaradze's "Echoes of Stillness" (2022) is a prime exemplar of the Digimodernist movement. The collection harmoniously blends youthful and sincere lyrical expressions, infused with a "new romanticism," with the original rock compositions of his brother, the talented musician Giorgi Futkaradze, and classical music by Sandro Nebieridze. This amalgamation finds its visual representation in video art and clips, directed by Anri Futkaradze, accessible through QR codes in the book linking to a YouTube channel. These videos feature the artwork of young painter Ioseb Jorbenadze and the choreography of Sesili Davitadze. It's a fact that organic synthesis of poetry, music, painting, choreography, and cinematic art, is a synthesis unattainable without the integration of contemporary digital technologies. Nika Futkaradze's analytical compilation "Echoes of Stillness" addresses pressing contemporary issues, positioning it as a noteworthy contribution to the metamodernist

discourse. It can be said, Digimodernism and metamodernism represent two facets of the same coin, reflecting different aspects of the post-postmodern era and the emerging cultural paradigm. Alan Kirby's term highlights the digital nature of this trend, while metamodernism, as defined by Vermeulen, Akeru, and Turner, focuses on new tendencies within the literary arts. These movements are vividly apparent in Futkaradze's work, which captures the artist's nuanced perspective on global, historical, and contemporary dilemmas. His multifaceted vision employs not just words but a symphony of artistic elements—melody, color, and movement—making his Digimodernist collection a testament to the beautiful synthesis of these diverse forms.